

Tommy van Doorn (1990) begon op zevenjarige leeftijd met pianolessen. Hij ging op zijn 17e in de leer bij Jan Verhoeven en kreeg, naast pianoles, orgelles in de Sint-Petrusbasiliek te Boxtel. Daar werd voor hem de basis gelegd voor het orgelspel in de belangrijke stijlperiodes en in de muziektheorie.

Na het behalen van zijn gymnasiumdiploma vervolgde hij zijn orgelstudie aan het Conservatorium in Tilburg bij Henco de Berg en Ad van Sleuwen. Hij studeerde piano als bijvak bij Jelena Bazova en verdiepte zich in het bespelen van het Franse drukwindharmonium. In juni 2014 studeerde hij cum laude af. Vanaf het komende jaar studeert hij Muziekwetenschappen aan de Universiteit Utrecht.

Cursussen en masterclasses werden gevolgd bij o.a. Ben van Oosten, Joris Verdin, Wolfgang Baumgratz (D) en Luca Scandali (It).

In Roosendaal was Tommy van Doorn enkele jaren actief als organist van de Moeder Godskerk. In december 2012 werd hij benoemd tot titulair organist van de Sint-Petrusbasiliek te Boxtel. Hij treedt op als solist en begeleider op orgel, harmonium en continuo. Voor het blad 'Vox Humana' van de Harmonium Vereniging Nederland schrijft hij muziekbesprekingen. Tevens is hij betrokken als artistiek adviseur bij de Brabantse Orgelfederatie en is hij bestuurslid van de Stichting Kerkconcerten Boxtel.

Eerstvolgende concerten:

zondag 20 september	20.15 uur	Kees van Houten, orgel m.m.v. Collegium Vocale Catharina o.l.v. Ruud Huijbregts
zondag 11 oktober	20.15 uur	Henco de Berg, orgel m.m.v. Gregoriaanse Schola o.l.v. Reinier Wakelkamp

De concerten worden financieel mogelijk gemaakt door de Ankie Hak Stichting en door

Mevr. A. Aarns-Zijm - Dhr. T. van den Aker - Blanca Beheer B.V. - Dhr. en Mevr. R. van Boeckel-van Esch - Lian Bolwerk Gemonde - Brabants Centrum - Dhr. J.H.M. van Boxtel - Mevr. M. Castricum - Huub v. Doorn Masterpiece Financials, Den Bosch - Gemeente Boxtel - Dhr. C. Doevendans - Tommy van Doorn - Mevr. A. van Ewijk - Dhr. en Mevr. E. van Gelder - Dhr. B.F. Heetvelt - Heilig-Hart Parochie Boxtel - Mevr. L. Ietswaart - Dhr. M. Jurriëns - Pels & Van Leeuwen Kerkorgelbouw B.V., Den Bosch - Protestantse Gemeente Boxtel - Rabobank 'Hart van de Meierij' - Dhr. J. Schuyt - Drukkerij Tielen B.V., Boxtel - Dhr. Th. van Thiel - alle donateurs

Concert door Tommy van Doorn

orgel en harmonium

zondag 16 augustus 2015 om 20.15 uur

Programma

Op het programma van vanavond staat muziek van drie 19e-eeuwse tijdgenoten. De eerste helft (nr. 1 t/m 5) zal gespeeld worden op een drukwindharmonium, met muziek die speciaal voor dit instrument geschreven werd. De tweede helft klinkt op het Smitsorgel en wordt volledig in beslag genomen door de kolossale fantasie 'Ad nos, ad salutarem undam' van Franz Liszt.

Het drukwindharmonium is een verhaal apart. Het instrument genoot vooral in de 19e eeuw in België en Frankrijk grote populariteit in de salons. Het vanavond te bespelen instrument dateert van begin 20e eeuw en werd gebouwd door Balthasar-Florence uit Namen (België). Het instrument werd in de eerste helft van de 19e eeuw in Parijs ontwikkeld door bekende bouwers als Debain en Mustel. Dit type harmoniums eigenlijk niet te vergelijken is met de vele in massa geproduceerde harmoniums uit Amerika, Duitsland en Nederland, die ook vandaag de dag nog bij veel mensen ergens in een vergeten hoekje van het huis staan (vaak onder een grote laag stof en veel meer nog als meubelstuk dan als muziekinstrument...). Het verschil zit in de wijze waarop klank wordt voortgebracht – drukwind versus zuigwind. Een technisch verhaal dat niet uitgelegd kan worden in een paar zinnen... Kort gezegd is het drukwindharmonium een echt concertant instrument dat door het gebruik van het "Expression" register in staat is om de allergrootste dynamische verschillen en expressiviteit te laten horen – een ideaal instrument in de Romantische denkwereld. Het 'met Expression' spelen van zo'n harmonium vereist speciale traptechnieken die de klank kunnen beïnvloeden. Het is dit instrument dat inspiratie gaf tot werken van grote componisten als Franck, Berlioz, Saint-Saëns... En dus ook Guilmant, Liszt en Lefébure-Wély.

1. Troisième Sonate en ut mineur

F.A. Guilmant (1837-1911)

Preludio - Adagio - Fugue

De derde orgelsonate van Félix-Alexandre Guilmant werd in eerste instantie uitgegeven in deze versie voor harmonium (in het jaar 1884, als opus 56). Er verscheen ook een iets of wat aangepaste versie voor de grote Romantische orgels, die vandaag de dag veel bekender is. In de 'Preludio' klinkt het 'Grand Jeu' – alle registers tezamen, het zogenaamde 'tutti'. Grillige passages worden afgewisseld met sierlijke tegenspelen. In het zangerige 'Adagio' klinkt de 'Voix céleste' (de hemelse stem), een register met een zwevend, etherisch karakter. De stoere 'Fugue' die dit werk besluit laat weer het 'Grand Jeu' horen.

2. Ave Maris Stella (1. Fassung)

F. Liszt (1811-1886)

3. Am Grabe Richard Wagner's

Horen we later in het programma in de 'Ad nos' één van de meest grootse en virtuoze werken uit het gehele orgelrepertoire, eerst klinkt van Franz Liszt kleiner werk uit zijn latere periode. Hij componeerde in deze tijd veel werken voor piano, orgel of harmonium waarin hij steeds minder noten schreef, maar die veel meer een neerslag waren van poëtische inspiratie. Vaak voor persoonlijk gebruik, om alleen te spelen, zonder publiek... Niet zelden ging hij in deze kortere, intieme werken nieuwe grenzen qua harmonie en structuur verkennen.

In het 'Ave Maris Stella' horen we het harmonium in een religieuze context. Hier klinkt een lyrische melodie omgeven door verschillende kleuren. Van dit werk verschenen verschillende versies, ook voor koor. Liszt componeerde het in 1868 in Rome, toen hij zijn leven als rondtoerende pianovirtuoos vaarwel had gezegd en geestelijke verdieping zocht.

'Am Grabe Richard Wagner's' moet in Liszt zijn oeuvre wel één van zijn meest persoonlijke klankbeelden zijn. De relatie Liszt-Wagner is een hoogst interessante, en voer voor vele boeken, studies en verhalen... Liszt componeerde dit korte werk in mei 1883, enkele maanden na het overlijden van Wagner. Het stijgende motief dat steeds klinkt is een citaat uit een eerder werk van Liszt ('Excelsior', prelude voor de cantate 'Die Glocken von Strassbourg'), dat door Wagner op zijn beurt geciteerd werd in diens opera 'Parsifal'. Het zeer atmosferische toonstuk eindigt in een verstild klokgelui-motief dat langzaam wegsterft, een gevoelige en ingetogen ode.

4. Dernière espérance

L.J.A. Lefébure-Wély (1817-1869)

5. Boléro de concert

In deze werken van Louis James Alfred Lefébure-Wély horen we het harmonium bij uitstek als saloninstrument. De beschrijvende titels van deze concertstukken zijn daar natuurlijk al een grote aanwijzing voor.... Lefébure-Wély was in zijn tijd een beroemd virtuoos; hij was enige tijd organist van de Saint-Sulpice in Parijs. Zijn toegankelijke composities, die leunen tegen de 'opera'-stijl van de tijd, waren ongekend populair.

'Dernière espérance' komt uit de in 1868 gepubliceerde verzameling 'Nuits napolitaines' (opus 183) en is een indringende toccata in b-mineur. Een toevlucht naar de 'laatste hoop', die gevonden wordt in het berustende slotdeel in B-majeur. 'Boléro de concert' is misschien wel het bekendste werk van Lefébure-Wély en een voorbeeld van zijn lichte, concertante stijl. De bolero is, in zijn klassieke vorm, een langzame Spaanse dans in een 3/4 maat. In de 'Boléro de concert' horen we karakteristieken van deze dans, waarbij een welluidende melodie ondersteund wordt door een doorgaand ritme. Het werk werd in 1865 gepubliceerd als opus 166.

6. Fantasie und Fuge über den Choral

'Ad nos, ad salutarem undam'

F. Liszt

De grootschalige fantasie en fuga over 'Ad nos, ad salutarem undam', gecomponeerd in 1850, is in feite één doorgecomponeerde fantasie van ongeveer een half uur. Het thema is ontleend aan een koor uit de opera 'Le Prophète' van Giacomo Meyerbeer, en het werk werd ook aan hem opgedragen.

Er zijn drie delen waar te nemen. Het eerste deel, een fantasie in c-klein, behandelt het eerste deel van het thema in allerlei gedaanten. Het tweede deel, een adagio in Fis-groot, laat het volledige thema horen, nu geheel in een majeur-klankwereld en in zachtere tinten gehouden. De orkestrale kleuren van het orgel passeren hier de revue. Na een onstuimige overgangspassage volgt het derde deel: een briljante fuga in c-klein waarbij het thema in een gepuncteerde ritmische beweging klinkt. Deze opzweepende beweging leidt naar volgende virtuoze en fantasierijke passages, uitmondend in een overweldigend slot op het volle orgel.

Tommy v Doorn

